

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2021 m. birželio 3 d.

ES turi dėti daugiau pastangų, kad pažabotų dezinformaciją

Dezinformacija yra rimta problema ir jos mastas ES vis didėja. 2018 m. ES paskelbė kovos su dezinformacija veiksmų planą. Šis planas buvo aktualus tuo metu, kai buvo rengiamas pirmą kartą, tačiau jis nėra išsamus. Iš esmės jis įgyvendinamas tinkamai, tačiau vis dar pavėluotai reaguojama į kylančias naujas grėsmes. Tokios išvados padarytos Europos Audito Rūmų paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje. Auditoriai nustatė, kad reikia labiau koordinuoti veiksmus ES lygmeniu ir kad valstybės narės turi aktyviau dalyvauti, pavyzdžiui, skubaus perspėjimo sistemoje. Taip pat reikia gerinti interneto platformų stebėseną ir atskaitomybę ir įtraukti dezinformaciją į nuoseklią ES gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis strategiją – tokios strategijos šiuo metu nėra.

„Bet kokie mėginimai piktybiškai tyčia pakenkti viešajai nuomonei ar ją manipuliuoti kelia didelę grėsmę pačiai ES. Be to, kova su dezinformacija yra didelis iššūkis, ir šioje kovoje ES turi nepaminti savo pagrindinių vertybių, pavyzdžiui, nuomonės ir saviraiškos laisvės, – teigė už ataskaitą atsakingas Europos Audito Rūmų narys Baudilio Tomé Muguruza. – ES kovos su dezinformacija veiksmų planas buvo aktualus tuo metu, kai buvo rengiamas, tačiau jis nėra išsamus. Rekomenduojame sustiprinti ES atsaką į dezinformaciją ir jį geriau koordinuoti.“

Dėl ES kovos su dezinformacija veiksmų plano įvyko teigiamų pokyčių, tačiau, anot auditorių, įvykdyti ne visi jo pažadai. Plane numatytos tinkamos priemonės, pavyzdžiui, klaidinančio turinio demaskavimas ir matomumo mažinimas, tačiau nuo 2018 m. jis nebuvo atnaujintas ar peržiūrėtas, nors dezinformacijos taktika, subjektai ir technologijos nuolat tobulėja. 2020 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė Europos demokratijos veiksmų planą, į kurį įtrauktos kovos su dezinformacija priemonės, bet tiksliai nepaaiškino, kaip jis susijęs su 2018 m. kovos su dezinformacija veiksmų planu. Auditoriai įspėja, kad, skirtingomis iniciatyvomis siekiant panašių tikslų, koordinavimas tampa sudėtingesnis ir padidėja neefektyvumo rizika.

Be to, ES kovos su dezinformacija veiksmų plane nenumatyta išsamių priemonių, kuriomis būtų užtikrinta, kad ES atsakas į dezinformaciją būtų gerai koordinuojamas, veiksmingas ir proporcingas grėsmės rūšiai ir mastui. Viena iš strateginių ES veiksmų plano priemonių buvo skubaus perspėjimo sistemos sukūrimas siekiant koordinuoti valstybių narių, ES institucijų ir kitų organizacijų,

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

pavyzdžiui, NATO ir G 7, atsaką ir bendrus veiksmus. Auditoriai nustatė, kad sistema sudarytos palankesnės sąlygos keistis informacija, tačiau per ją nebuvo koordinuojamas bendras priskyrimas ir reagavimas, kaip buvo numatyta iš pradžių. Be to, valstybės narės neišnaudoja viso jos potencialo.

Auditoriai įvertino Europos išorės veikslių tarnybos (EIVT) Strateginės komunikacijos skyriaus ir trijų jo darbo grupių – strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse, Vakarų Balkanuose ir Pietų kaimynystės šalyse darbo grupių – veiklą ir nustatė, kad jos pagerino ES pajėgumą prognozuoti dezinformaciją kaimyninėse šalyse ir į ją reaguoti. Vis dėlto auditoriai mano, kad šių darbo grupių įgaliojimai ir išteklių turėtų būti peržiūrėti atsižvelgiant į naujas kylančias grėsmes. Duomenų bazė „EUvsDisinfo“, kuri yra pagrindinis Rytų kaimynystės darbo grupės produktas, padėjo didinti informuotumą apie Rusijos skleidžiamą dezinformaciją. Tačiau auditoriai kelia klausimų dėl jos nepriklausomumo ir pagrindinio tikslo, nes gali būti vertinama, kad joje pateikiama oficiali ES pozicija.

ES veiksmų planas taip pat buvo skirtas bendroje kovoje su dezinformacija dalyvaujančiam privačiam sektoriui bei pilietinei visuomenei. Europos Komisija parengė Bendradarbiavimo su interneto platformomis praktikos kodeksą, kurį sudaro savanoriškos priemonės. Pavyzdžiui, COVID-19 pandemijos pradžioje, remdamosi Praktikos kodeksu, platformos daugiau dėmesio skyrė iš autoritetingų šaltinių gautai informacijai. Tai buvo novatoriškas metodas. Vis dėlto auditoriai nustatė, kad juo nepavyko užtikrinti interneto platformų atskaitomybės už savo veiksmus ir jis nepaskatino jų svariau prisidėti prie aktyvios kovos su dezinformacija. Auditorių teigimu, nepasiektas ir informuotumo bei socialinio atsparumo didinimo tikslas. Jie atkreipia dėmesį į tai, kad nėra gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis strategijos, kuri apimtų kovą su dezinformacija, o politika ir veiksmai, kuriais siekiama stiprinti žmonių gebėjimus naudotis žiniasklaidos ir komunikacijos priemonėmis, jas suprasti ir su jomis sąveikauti, yra fragmentiški. Auditoriai taip pat įžvelgia riziką, kad įsteigta nauja Europos skaitmeninės žiniasklaidos observatorija gali nepasiekti savo tikslų.

Bendra informacija

Atsakomybė už kovą su dezinformacija pirmiausia tenka valstybėms narėms. Be ES pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnio, kuriuo nustatoma saviraiškos ir informacijos laisvė, ir kelių politikos iniciatyvų, ES nėra teisinės sistemos, kuria būtų reglamentuojami su dezinformacija susiję klausimai. Specialioji ataskaita Nr. 09/2021 „*Dezinformacija, daranti poveikį ES: pažabota, bet neįveikta*“ paskelbta Audito Rūmų svetainėje (eca.europa.eu) 23 kalbomis.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeais, vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502